

Spaarbonus Woningverduurzaming

Onderzoek naar een spaarinstrument voor verduurzaming van de woning

Auteurs: Minou van der Werf, Gert-Jan Lelieveld & Wilco van Dijk

Datum: maart 2021

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het project is een samenwerkingsverband tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Financiën.

Het Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag is verbonden aan de sectie Sociale, Economische en Organisationspsychologie van de Universiteit Leiden.

Spaarbonus Woningverduurzaming

Onderzoek naar een spaarinstrument voor verduurzaming van de woning

Auteurs: Minou van der Werf, Gert-Jan Lelieveld & Wilco van Dijk

Datum: maart 2021

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het project is een samenwerkingsverband tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Financiën.

Het Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag is verbonden aan de sectie Sociale, Economische en Organisationspsychologie van de Universiteit Leiden.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Conclusie	7
1. Inleiding	9
2. Resultaten.....	12
Bijlage 1 Beschrijving financieringsmiddelen	29
Bijlage 2 Achtergrondkenmerken	32
Bijlage 3 Gekozen verbeteroptie	36
Bijlage 4 Regressieanalyses.....	37

Samenvatting

We hebben onderzocht in hoeverre een (hypothetisch) spaarinstrument – de Spaarbonus Woningverduurzaming, waarbij woningeigenaren slechts 80% van het benodigde bedrag voor verduurzaming hoeven te sparen en 20% van het bedrag als bonus ontvangen – als aantrekkelijke en waarschijnlijke optie wordt gezien voor de financiering van verduurzamingsmaatregelen bij huizen. Met behulp van een experiment met vier condities onderzochten we in hoeverre het moment waarop de bonus wordt gegeven invloed heeft op de aantrekkelijkheid en waarschijnlijkheid van het spaarinstrument. Hiervoor werden deelnemers willekeurig ingedeeld in vier verschillende condities:

- 20% bonus aan het einde conditie;
- 20% bonus aan het begin conditie;
- 10% bonus aan het begin en 10% bonus aan het einde conditie;
- Iedere maand een klein percentage bonus conditie.

Daarnaast onderzochten we welke kenmerken van deelnemers samenhangen met het aantrekkelijker en waarschijnlijker vinden van een bepaald financieringsmiddel. De mogelijke financieringsmiddelen die in dit onderzoek zijn meegenomen zijn de Spaarbonus Woningverduurzaming, de Energiebespaarlening, het verhogen van de hypotheek en het inzetten van het huidige spaargeld van de deelnemer.

Als laatste hebben we deelnemers gevraagd naar hun daadwerkelijke verduurzamingsplannen en redenen voor het wel/niet willen verduurzamen van hun huis.

2.256 deelnemers hebben meegedaan aan dit onderzoek. Alleen huishoudens met een koopwoning (geen flat of appartement) en waarvan het energielabel C t/m G is zijn meegenomen in dit onderzoek. De steekproef is representatief op basis van huishoudgrootte, Nielsen regio en bruto jaarinkomen van het huishouden.

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het project is een samenwerkingsverband tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Financiën.

Het inzetten van eigen spaargeld wordt als meest aantrekkelijk en waarschijnlijk gezien

Gebruik maken van huidig spaargeld wordt significant aantrekkelijker en waarschijnlijker gevonden dan het gebruik maken van alle andere financieringsmiddelen. 7 op de 10 deelnemers geeft aan het aantrekkelijk te vinden om een verduurzamingsmaatregel te financieren met behulp van huidig spaargeld. Iets minder (66%) zegt het ook waarschijnlijk te vinden dat ze een verduurzamingsmaatregel op deze manier zouden financieren.

Na het inzetten van huidig spaargeld, wordt de Spaarbonus Woningverduurzaming als meest aantrekkelijk en waarschijnlijk gezien. Bijna 3 op de 10 vindt dit een aantrekkelijk financieringsmiddel en 17 procent geeft aan dat het waarschijnlijk zou zijn dat ze de verduurzamingsmaatregel op deze manier zouden financieren. Dit is significant meer dan bij de Energiebespaarlening en het verhogen van de hypotheek. De Energiebespaarlening wordt weer significant aantrekkelijker en waarschijnlijker gevonden dan het verhogen van de hypotheek.

Het percentage deelnemers dat de financieringsmiddelen aantrekkelijk vindt, ligt hoger dan het percentage dat aangeeft dat het waarschijnlijk is dat ze een verduurzamingsmaatregelen zouden financieren op deze manier. Iemand kan een bepaald financieringsmiddel aantrekkelijk vinden, maar niet waarschijnlijk, omdat het financieel gezien niet haalbaar is. Hoe waarschijnlijk deelnemers een bepaald financieringsmiddel vinden, is dus wellicht een realistischere indicatie van in hoeverre het daadwerkelijk gebruikt gaat worden.

De kosten van de verduurzamingsmaatregel zijn van belang voor de keuze van het financieringsmiddel

De kosten van verduurzaming hebben een sterke invloed op welk financieringsmiddel deelnemers kiezen. Tot een bedrag van €10.000 is het huidig spaargeld het populairste financieringsmiddel, maar bij grotere bedragen van €25.000 of €50.000 wordt het verhogen van de hypotheek het vaakst (door circa 15%) als optie gekozen. Het in één klap financieren van de verduurzaming met het huidige spaargeld wordt met het oplopen van de bedragen voor steeds minder deelnemers een haalbare optie.

Het percentage deelnemers dat kiest voor de Spaarbonus of de Energiebespaarlening loopt op tot een bedrag van €10.000. Op dat moment kiest circa 10% van de deelnemers ervoor om de verduurzaming te financieren met behulp van de Spaarbonus of de Energiebespaarlening. Het percentage dat hiervoor kiest neemt weer af bij de hogere bedragen.

Bij het oplopen van de kosten zien we ook dat het aantal deelnemers dat aangeeft dit bedrag niet uit te willen geven, sterk toeneemt. Waar circa 13% dit aangeeft voor een bedrag van €2.000 of lager, geeft bij €10.000 43% van de deelnemers aan dit niet te willen besteden.

10% bonus aan het begin – 10% aan het eind conditie wordt het meest aantrekkelijk gevonden

Deelnemers die de variant van de Spaarbonus Woningverduurzaming gezien hebben waar ze 10% bonus aan het begin en 10% bonus aan het einde krijgen, vinden het significant aantrekkelijker om de verduurzamingsmaatregel met het spaarinstrument te financieren dan deelnemers in de 20% bonus aan het begin en 20% bonus aan het eind varianten. Daarnaast geven ze ook aan dat het significant waarschijnlijker is dat ze de verduurzamingsmaatregel op deze manier zouden financieren. Deelnemers

in de iedere maand variant verschillen niet significant van de 10% bonus aan het begin en 10% bonus aan het eind variant.

Later in de vragenlijst hebben we de deelnemers nogmaals gevraagd naar de aantrekkelijkheid van het financieren van een verduurzamingsmaatregel met de Spaarbonus Woningverduurzaming. Nu kregen ze echter niet één van de vier varianten te zien (een zogenaamd *between-subject* design), maar alle varianten tegelijkertijd (een zogenaamd *within-subject* design). Op deze manier konden deelnemers de directe vergelijking tussen de verschillende varianten maken.

De uitkomsten van het *within-subject* design wijken af van de uitkomsten in het *between-subject* design. De 20% bonus aan het begin variant wordt hier het meest aantrekkelijk gevonden en de 10% bonus aan het begin – 10% bonus aan het eind variant als minst aantrekkelijk. Op het moment dat het spaarinstrument daadwerkelijk door de overheid ingezet zal worden, kunnen deelnemers de verschillende varianten niet met elkaar vergelijken zoals in het *within-subject* design. Ze krijgen slechts één variant te zien. De manier waarop het gepresenteerd zal worden, komt dus meer overeen met de opzet van het *between-subject* design. Om deze reden verwachten we dat deze uitkomsten de daadwerkelijke reacties van mensen op het spaarinstrument beter zullen voorspellen.

Minder genomen verduurzamingsmaatregelen en een positievere houding ten opzichte van verduurzaming zorgen voor positieve reacties op alle financieringsmiddelen

Deelnemers die minder verduurzamingsmaatregelen hebben genomen en deelnemers met een positievere houding ten opzichte van verduurzaming, vinden alle financieringsmiddelen aantrekkelijker en geven ook aan dat het waarschijnlijk is dat ze hiermee aan de slag gaan.

Leeftijd, de mate van rondkomen en de hoeveelheid spaargeld ook van groot belang

De leeftijd van de deelnemers, de mate waarin ze maandelijks kunnen rondkomen en de hoeveelheid spaargeld blijken ook bij ieder financieringsmiddel een rol te spelen. Maar de invloed van deze kenmerken is niet bij ieder financieringsmiddel gelijk.

De Spaarbonus Woningverduurzaming, het verhogen van de hypotheek en het inzetten van huidig spaargeld is vooral bij jongere deelnemers populair. Terwijl de Energiebespaarlening juist door oudere deelnemers aantrekkelijker en waarschijnlijker wordt gevonden.

Onder deelnemers die moeilijker kunnen rondkomen zijn de financieringsmiddelen die hen helpen te sparen (de Spaarbonus Woningverduurzaming) of ervoor zorgen dat ze extra bestedingsruimte krijgen (de Energiebespaarlening of het verhogen van de hypotheek) het meest populair. Het inzetten van huidig spaargeld wordt juist aantrekkelijk gevonden door de deelnemers die gemakkelijker rondkomen.

Bij de hoeveelheid spaargeld is het interessant om te zien dat de Spaarbonus Woningverduurzaming populairder is bij deelnemers die tussen de €5.000 en €25.000 aan spaargeld hebben, dan bij deelnemers met minder dan €5.000 aan spaargeld. Het kan zo zijn dat de groep met het minste spaargeld, eerst nog andere prioriteiten heeft op het gebied van sparen, bijvoorbeeld het aanleggen van een buffer voor onverwachte uitgaven. De groep met €5.000 tot €25.000 aan spaargeld heeft deze buffer waarschijnlijk al in grotere mate bereikt, waardoor sparen voor verduurzaming realistischer wordt. De populariteit van de Energiebespaarlening en het verhogen van de hypotheek is juist weer groter bij de deelnemers met minder dan €5.000 aan spaargeld. Het inzetten van huidig spaargeld is – logischerwijs – bij hen minder populair dan bij de deelnemers met meer dan €5.000 aan spaargeld.

Meer dan de helft overweegt om de komende jaren verduurzamingsmaatregelen door te voeren

Net iets meer dan de helft (55%) van de deelnemers overweegt de komende paar jaar bepaalde verduurzamingsmaatregelen door te voeren. 7 op de 10 deelnemers is van plan om dit te financieren met hun huidige spaargeld. Circa een kwart geeft aan ervoor te gaan sparen.

Als de Spaarbonus Woningverduurzaming daadwerkelijk zou bestaan, dan geeft 53% van degenen die overwogen om de komende paar jaar te verduurzamen hier waarschijnlijk gebruik van willen maken. Ongeveer een derde vindt dit onwaarschijnlijk.

Al genomen verduurzamingsmaatregelen belangrijke reden om geen verduurzamingsmaatregelen te nemen

45% geeft aan niet van plan te zijn om de komende jaren te gaan verduurzamen. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat ze al verschillende verduurzamingsmaatregelen hebben genomen (33%) en dat ze de terugverdientijd te lang vinden (31%).

Als we vragen naar in hoeverre deelnemers die niet overwogen te verduurzamen, wel de financiële ruimte hebben voor verduurzaming, dan geeft iets meer dan een derde aan hier (heel) veel ruimte voor te hebben. 23% geeft aan hier (heel) weinig ruimte hiervoor te hebben.

Conclusie

De overheid onderzoekt de mogelijkheid om een spaarinstrument ontwikkelen, waarbij woningeigenaren slechts 80% van het benodigde bedrag voor verduurzaming hoeven te sparen en 20% van het bedrag als bonus ontvangen. In dit onderzoek hebben we onderzocht in hoeverre dit spaarinstrument – de in dit onderzoek genaamde Spaarbonus Woningverduurzaming – als aantrekkelijke en waarschijnlijke optie wordt gezien voor de financiering van verduurzamingsmaatregelen.

Tussen de 9% en 17% van de doelgroep heeft interesse in de Spaarbonus Woningverduurzaming

17% van de deelnemers geeft aan dat het waarschijnlijk zou zijn dat ze de gekozen verduurzamingsmaatregel zouden financieren door te gaan sparen via de Spaarbonus Woningverduurzaming. Na het inzetten van huidig spaargeld, wordt de Spaarbonus Woningverduurzaming als meest waarschijnlijk gezien. We hebben ook een vraag gesteld waarin we deelnemers verschillende kosten hebben voorgelegd. Bij een verduurzamingsmaatregelen van €5.000 of €10.000 geeft circa 9% aan dat ze in dit geval voor de Spaarbonus Woningverduurzaming zouden kiezen. Mocht het spaarinstrument daadwerkelijk worden ontwikkeld, dan verwachten we dat het gebruik hiervan ergens tussen de 9% en 17% zal liggen bij de onderzochte doelgroep van huishoudens met een koopwoning (geen flat of appartement) het energielabel C t/m G.

Kosten van de verduurzaming van groot belang voor het financieringsmiddel

De kosten van de verduurzamingsmaatregel hebben grote invloed op in hoeverre mensen ervoor zouden kiezen om de maatregelen met behulp van de Spaarbonus te financieren. Het percentage deelnemers dat kiest voor de Spaarbonus loopt op tot een bedrag van €10.000. Op dat moment kiest circa 10% van de deelnemers ervoor om de verduurzaming te financieren met behulp van de Spaarbonus. Het percentage dat hiervoor kiest neemt weer af bij hogere bedragen. De Spaarbonus is het meest aantrekkelijk voor maatregelen die tussen de €5.000 en €10.000 kosten.

Populariteit Spaarbonus grootst bij jongeren, mensen die moeilijker rondkomen en iets van spaargeld hebben

Degenen die aangeven dat het waarschijnlijk is dat ze van de Spaarbonus Woningverduurzaming gebruik gaan maken zijn vooral jongere deelnemers en deelnemers die moeilijker rond kunnen komen, maar wel al iets aan spaargeld hebben. Dit lijkt overeen te komen met de beoogde doelgroep van de Spaarbonus. Daarnaast is het bij alle financieringsmiddelen zo dat degenen met een positievere houding ten opzichte van verduurzaming en degenen die nog minder verduurzamingsmaatregelen hebben doorgevoerd in hun huis, ook opener staan tegenover de Spaarbonus.

10% bonus aan het begin – 10% aan het eind conditie is het meest aantrekkelijk en waarschijnlijk

De variant van de Spaarbonus Woningverduurzaming waarbij 10% bonus aan het begin en 10% bonus aan het einde wordt gegeven, wordt als het meest positief beoordeeld. Deelnemers die deze variant hebben gezien vinden het aantrekkelijker om de Spaarbonus in te zetten voor de financiering van verduurzamingsmaatregelen en geven aan dat het waarschijnlijker is dat ze gebruik zouden maken van de Spaarbonus dan de deelnemers in de andere bonusvarianten.

Mensen die daadwerkelijk van plan zijn te verduurzamen, zijn enthousiast over de Spaarbonus

Iets meer dan de helft van de deelnemers is van plan om de komende jaren te verduurzamen. De helft van deze groep geeft aan dat ze – als de Spaarbonus zou bestaan – hier waarschijnlijk gebruik van zouden willen maken. Een spaarinstrument voor verduurzaming lijkt dus zeker voor een bepaalde groep een gewild instrument te zijn.

1. Inleiding

Aanleiding

In het klimaatakkoord is afgesproken dat de gebouwde omgeving verduurzaamd moet worden: ca. 7 miljoen huizen moeten worden verduurzaamd in Nederland. Dit gebeurt door middel van een stapsgewijze aanpak tot 2050, samen met bewoners en eigenaren. De geschatte kosten van woningverduurzaming lopen uiteen van €10.000 - €50.000 per huishouden, afhankelijk van de verschillende maatregelen en de huidige status van de woning. Particuliere woningeigenaren staan hierdoor voor een aanzienlijke (financiële) opgave. De overheid werkt aan een breed instrumentarium om deze groep te ontzorgen en financieel te ondersteunen.

De huidige subsidies (de subsidies SEEH en ISDE) richten zich op woningeigenaren die reeds over financiële middelen beschikken. Woningeigenaren kunnen een subsidie van circa 20% krijgen wanneer zij minimaal twee verduurzamingsmaatregelen uitvoeren. Er is echter ook een groep woningeigenaren die over minder spaargeld beschikt. Hoewel een deel van die groep wel voldoende ruimte heeft om de hypotheek te verhogen of aanvullend te gaan lenen, blijkt uit eerder onderzoek dat circa 70 à 80% van de Nederlandse woningeigenaren liever spaart dan leent (door de hypotheek op te hogen of een Energiebespaarlening af te sluiten) voor de kosten van woningverduurzaming¹². Voor deze doelgroep, onderzoekt de overheid de mogelijkheid om een spaarinstrument te ontwikkelen, waarbij woningeigenaren slechts 80% van het benodigde bedrag voor verduurzaming hoeven te sparen en 20% van het bedrag als bonus ontvangen.

Het onderzoek

In dit onderzoek kijken we met behulp van een experiment met verschillende scenario's naar in hoeverre de opzet van het spaarinstrument – waarbij woningeigenaren slechts 80% van het benodigde bedrag voor verduurzaming hoeven te sparen en 20% van het bedrag als bonus ontvangen – van belang is. We onderzoeken of het moment waarop de bonus wordt gegeven, invloed heeft op de keuze van woningeigenaren om verduurzamingsmaatregelen in hun huis met behulp van het spaarinstrument te financieren. Hiervoor worden deelnemers willekeurig ingedeeld in vier verschillende condities:

1. De 20% bonus aan het einde conditie. Hierbij wordt de bonus van 20% (digitaal) op de rekening bijgeschreven op het moment dat 80% van de kosten van een verduurzamingsmaatregel zijn gespaard. Uit onderzoek blijkt dat – net als het ontvangen van de beloning zelf – het verwachten van een beloning

¹ Boehlé, L., Van der Veer, E., Dirkmaat, T., & De Weert, W. (2019). *Het zonnetje in huis. Voorkeuren van huiseigenaren met betrekking tot financieringsinstrumenten voor woningverduurzaming*. Den Haag: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

² Van Gaalen, C., Warnaar, M., & Lamers, S. (2019). *Verduurzaming: een heilig huidje in aanbouw? Obstakels van huiseigenaren in beeld*. Utrecht: Nibud.

al als leuk ervaren worden en dat de verwachting zelf (voorpret) al een verhoogd gevoel van welzijn geven.³ Een beloning aan het eind kan mensen op deze manier dus motiveren om te gaan sparen.

2. De 20% bonus aan het begin conditie. Hierbij wordt de bonus van 20% direct bij het openen van de rekening (digitaal) op de rekening bijgeschreven. Daarna moet nog 80% van de kosten van een verduurzamingsmaatregel worden gespaard. Uit onderzoek blijkt dat het geven van een beloning aan het begin de intrinsieke motivatie van mensen kan verhogen, doordat er in dit geval een sterkere associatie wordt ervaren tussen de activiteit van het sparen en de beloning van de bonus.⁴ Daarnaast spelen verliesaversie en het feit dat mensen vaak sterker gericht zijn op de korte termijn hierbij een rol. Mensen vermijden verlies het liefst.⁵ Als de 20% bonus aan het begin op de rekening wordt bijgeschreven, willen ze dus voorkomen dat ze deze verliezen door te stoppen met sparen. Daarnaast zijn mensen over het algemeen meer gericht op de korte termijn. Een beloning die direct gegeven wordt kan hierdoor als groter voelen dan een beloning die later wordt uitgekeerd.⁶

3. De 10% aan het begin en 10% aan het einde conditie. Hierbij wordt een bonus van 10% direct bij het openen van de rekening (digitaal) op de rekening bijgeschreven. Daarna moet nog 80% van de kosten van een verduurzamingsmaatregel worden gespaard. Zodra 90% van de kosten van een verduurzamingsmaatregel is gespaard, wordt nogmaals 10% bonus (digitaal) bijgeschreven. Deze variant combineert in feite de bovenstaande varianten. Hierdoor ontstaat er ook een combinatie van bovengenoemde voordelen. Daarnaast kunnen meerdere kleine beloningen als positiever gezien worden dan één grotere beloning.⁵

4. De iedere maand conditie. Hierbij wordt iedere maand waarin een vast bedrag wordt gespaard, een klein percentage van de bonus (digitaal) op de rekening bijgeschreven. De totale uitgekeerde bonus bedraagt in het totaal 20% van het spaardoel. Uiteindelijk moet dus 80% van de kosten van een verduurzamingsmaatregel worden gespaard. Het geven van een kleine beloning iedere maand kan mensen motiveren omdat uit onderzoek blijkt dat het ontvangen van meerdere kleine beloningen als positiever gezien wordt dan het krijgen van één grotere beloning.⁵

Verder kregen alle deelnemers dezelfde informatie over het spaarinstrument. De exacte beschrijvingen die de deelnemers over het spaarinstrument hebben gezien is te vinden in Bijlage 1.

Daarnaast onderzoeken we welke kenmerken van deelnemers samenhangen met het aantrekkelijker/waarschijnlijker vinden van een bepaald financieringsmiddel. De mogelijke financieringsmiddelen die in

³ Loewenstein, G. (1987). Anticipation and the valuation of delayed consumption. *The Economic Journal*, 97(387), 666-684.

⁴ Woolley, K., & Fishback, A. (2018). It's about time: Earlier rewards increase intrinsic motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 114(6), 877-890.

⁵ Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decisions under risk. *Econometrica*, 47(2), 263-292.

⁶ Frederick, S., Loewenstein, G., & O'Donoghue, T. (2002). Time discounting and time preference: A critical review. *Journal of Economic Literature*, 40, 351-401.

dit onderzoek zijn meegenomen, zijn de Spaarbonus Woningverduurzaming, de Energiebespaarlening, het verhogen van de hypotheek en het inzetten van het huidige spaargeld van de deelnemer. De beschrijving van deze financieringsmiddelen is te vinden in Bijlage 1. Als laatste hebben we deelnemers gevraagd naar hun daadwerkelijke verduurzamingsplannen en redenen voor het wel/niet willen verduurzamen van hun huis.

Steekproef

De dataverzameling van 2.256 deelnemers vond plaats via het Kantar Consumentenpanel (NIPObase). Alleen huishoudens met een koopwoning (geen flat of appartement) en waarvan het energielabel C t/m G is zijn meegenomen in dit onderzoek.

Op basis van een eerder onderzoek van Kantar uit 2017, is een inschatting gemaakt van hoe een representatieve steekproef eruit ziet, uitgaande van de hierboven beschreven selectiecriteria. Op basis van deze informatie is een representatieve steekproef getrokken voor dit onderzoek. De data is gewogen op basis van huishoudgrootte, Nielsen regio en bruto jaarinkomen van het huishouden. Achtergrondkenmerken van de deelnemers zijn te vinden in Bijlage 2.

De uitvoering van het veldwerk heeft in de periode van 16 t/m 24 december 2020 plaatsgevonden.

2. Resultaten

We hebben deelnemers gevraagd zich voor te stellen dat ze een bepaalde verbeteroptie (spouwmuurisolatie; zonnepanelen; vloerisolatie; dakisolatie; HR++ glas) zouden doorvoeren in hun huis. Daarna hebben we ze een aantal manieren laten zien waaruit huishoudens zouden kunnen kiezen om de verduurzaming te financieren:

- Spaarbonus Woningverduurzaming
- Energiebespaarlening
- Hypotheek verhogen
- Huidig spaargeld

Bij alle financieringsmiddelen hebben we een uitleg gegeven, met voor- en nadelen (zie Bijlage 1). Daarna hebben we deelnemers gevraagd hoe aantrekkelijk ze het zouden vinden om de gekozen verbeteroptie op deze manier te financieren en hoe waarschijnlijk het zou zijn dat ze dit financieringsmiddel daadwerkelijk zouden kiezen. Hoewel de aantrekkelijkheid en waarschijnlijkheid twee gerelateerde vragen zijn, meten ze net een ander aspect. Iemand kan een bepaald financieringsmiddel aantrekkelijk vinden, maar niet waarschijnlijk, omdat het financieel gezien niet haalbaar is. Hoe waarschijnlijk deelnemers een bepaald financieringsmiddel vinden, is dus vermoedelijk een realistischere indicatie van in hoeverre het daadwerkelijk gebruikt gaat worden.

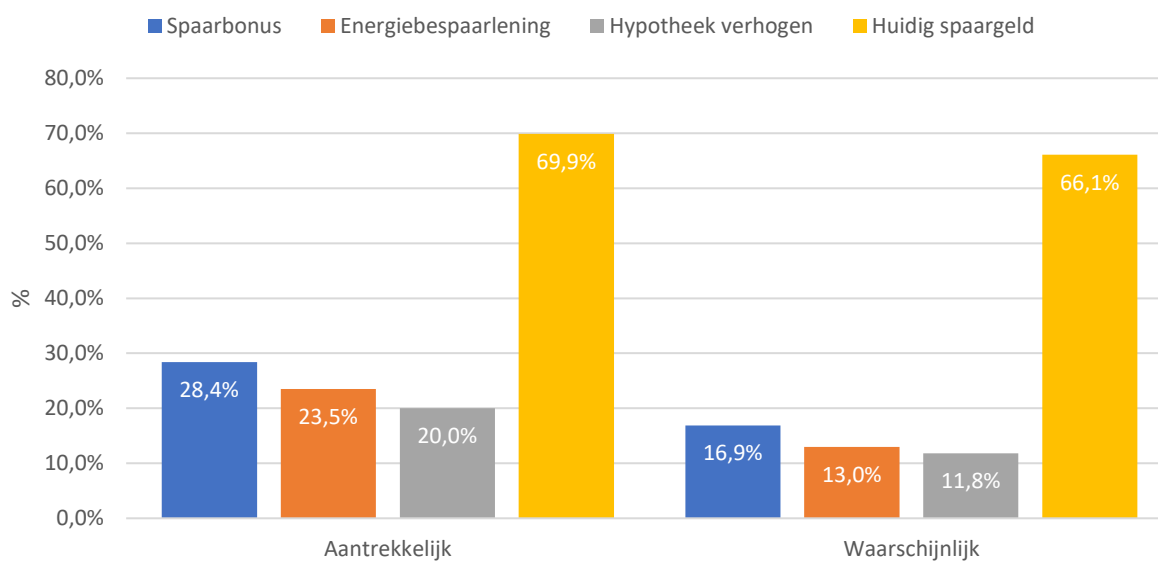
In dit hoofdstuk bespreken we hoe aantrekkelijkheid en waarschijnlijkheid de deelnemers de verschillende financieringsmiddelen vinden; welke kenmerken van deelnemers samenhangen met het aantrekkelijker/ waarschijnlijkker vinden van een bepaald financieringsmiddel; en of de keuze voor een financieringsmiddel samenhangt met de kosten van een verduurzamingsmaatregel.

2.1. Verschillen tussen financieringsmiddelen in aantrekkelijkheid en waarschijnlijkheid

Over het algemeen liggen de percentages voor wat door deelnemers aantrekkelijk wordt gevonden hoger dan de percentages die aangeven wat deelnemers waarschijnlijk vinden. Er zitten daarnaast significante verschillen tussen de verschillende financieringsmiddelen in hoe aantrekkelijk of waarschijnlijk ze worden gevonden (zie Figuur 1):

- De Spaarbonus Woningverduurzaming wordt aantrekkelijker (28,4%) en waarschijnlijker (16,9%) gevonden dan de Energiebespaarlening (respectievelijk 23,5% en 13,0%) en dan het verhogen van de hypotheek (respectievelijk 20,0% en 11,8%).
- De Energiebespaarlening wordt aantrekkelijker (23,5%) en waarschijnlijker (13,0%) gevonden dan het verhogen van de hypotheek (respectievelijk 20,0% en 11,8%).

- Het inzetten van huidig spaargeld wordt aantrekkelijker (69,9%) en waarschijnlijker (66,1%) gevonden dan alle andere financieringsmiddelen (Spaarbonus: respectievelijk 28,4% en 16,9%; Energiebespaarlening: respectievelijk 23,5% en 13,0%; hypotheek verhogen: respectievelijk 20,0% en 11,8%).

Figuur 1. Percentage dat aangeeft een financieringsmiddel aantrekkelijk en waarschijnlijk te vinden (n = 2.256)

Verschillen in hoogte van de kosten

Onderstaande tabel geeft aan in hoeverre de kosten van verduurzamingsmaatregelen de voorkeuren voor een bepaald financieringsmiddel bepalen. Deelnemers moesten kiezen welk financieringsmiddel ze bij een bepaald bedrag zouden inzetten. Ze konden ook aangeven dat ze dit bedrag niet aan verduurzaming wilden uitgeven.

Over het algemeen geven deelnemers aan het liefste hun huidige spaargeld in te zetten. Hoe groter het bedrag wordt, hoe kleiner het percentage deelnemers dat hiervoor kiest. Waarschijnlijk omdat het op een gegeven moment niet meer haalbaar is om een bedrag volledig vanuit spaargeld te financieren. Waar circa de helft aangeeft een bedrag van €5.000 met het huidig spaargeld te betalen, geeft nog maar circa 10% dit aan bij een investering van €25.000.

Het percentage deelnemers dat kiest voor de Spaarbonus of de Energiebespaarlening loopt op tot een bedrag van €10.000 (Spaarbonus: 9,3%; Energiebespaarlening: 9,5%) en neemt daarna weer af bij de hogere bedragen. Het verhogen van de hypotheek lijkt ook bij grotere bedragen een interessant financieringsmiddel te zijn. Bij de kosten voor verduurzaming tussen de €10.000 en €50.000 ligt het percentage dat hiervoor zou kiezen tussen de 13% en 16%.

Bij het oplopen van de kosten zien we ook dat het aantal deelnemers dat aangeeft dit bedrag niet uit te willen geven, sterk toeneemt.

Tabel 1. Percentage dat voor een bepaald financieringsmiddel kiest, naar hoogte van de kosten (n = 2.256)

	Spaarbonus	Energie- bespaarlening	Hypotheek verhogen	Huidig spaargeld	Ik wil dit bedrag niet uitgeven
€ 1.000	3,7%	3,0%	1,0%	80,3%	12,0%
€ 2.000	5,2%	4,5%	1,8%	75,5%	13,1%
€ 5.000	8,6%	9,6%	6,9%	52,3%	22,5%
€ 10.000	9,3%	9,5%	13,6%	24,4%	43,2%
€ 25.000	4,6%	6,3%	15,4%	9,5%	64,2%
€ 50.000	3,2%	3,8%	13,8%	3,8%	75,3%

2.2. Kenmerken per financieringsmiddel

Met behulp van lineaire regressieanalyses hebben we onderzocht welke deelnemerskenmerken samenhangen met hoe aantrekkelijk en waarschijnlijk ze de verschillende financieringsmiddelen vinden. In het regressiemodel hebben we de volgende kenmerken meegenomen:

- Inkomen
- Leeftijd
- Opleidingsniveau
- Spaargeld
- Mate van rondkomen
- In hoeverre deelnemers naast verduurzaming nog andere spaardoelen hebben
- Hoeveel verduurzamingsmaatregelen al zijn genomen in het huis
- De houding ten opzichte van verduurzaming.

Bovendien hebben we in het regressiemodel meegenomen in welke conditie deelnemers zaten in het experiment m.b.t. de spaarbonus en welke verbeteroptie ze hebben gekozen. Op deze manier controleren we voor de mogelijke invloed van de verschillende informatie die deelnemers hebben ontvangen omtrent de spaarbonus en de verbeteropties.

Tabel 2 geeft per financieringsmiddel de samenhang weer tussen de verschillende kenmerken en de mate waarin het financieringsmiddel aantrekkelijk (A) en waarschijnlijk (W) wordt gevonden. In Bijlage 4 worden de gedetailleerde uitkomsten van de regressieanalyses weergegeven per financieringsmiddel.

Tabel 2. Samenhang tussen de verschillende kenmerken en de mate waarin een financieringsmiddel aantrekkelijk (A) en waarschijnlijk (W) wordt gevonden (n = 1.949)

	Spaarbonus		Energiebespaarlening		Hypotheek verhogen		Huidig spaargeld	
	A	W	A	W	A	W	A	W
Inkomen			+	+	+	+		
Leeftijd	-	-	+	+	-	-	-	-
Opleidingsniveau (ref = laag)								
Midden								
Hoog								
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)								
€ 5.000 - € 25.000	+	+		-	-	-	+	+
€ 25.000 of meer			-	-	-	-	+	+
Weet niet/wil ik niet zeggen			-	-	-	-	+	+
Rondkomen	-	-	-	-	-	-	+	+
Andere spaardoelen	-	-	-		-	-		
Maatregelen genomen	-	-	-	-	-	-	-	-
Houding verduurzaming	+	+	+	+	+	+	+	+
Conditie (ref = 10%-10%)								
20% einde	-	-	-	-		-		
20% begin	-	-				-		
Iedere maand	-	-				-		
Gekozen verbeteroptie (ref = zonnepanelen)								
Spouwmuurisolatie	+				-	-		
Vloerisolatie			-	-	-	-		
Dakisolatie								
HR++ glas								

Kenmerken die samenhangen met ieder financieringsmiddel

In Tabel 2 zien we dat de volgende kenmerken – ongeacht het financieringsmiddel – op eenzelfde manier samenhangen met de aantrekkelijkheid en waarschijnlijkheid:

- **Hoeveel verduurzamingsmaatregelen al zijn genomen in het huis.** Deelnemers waarbij minder verduurzamingsmaatregelen zijn genomen in het huis, vinden alle financieringsmiddelen aantrekkelijker en waarschijnlijker dan deelnemers waarbij al meer verduurzamingsmaatregelen zijn genomen.
- **De houding ten opzichte van verduurzaming.** Deelnemers met een positievere houding ten opzichte van verduurzaming vinden alle financieringsmiddelen aantrekkelijker en waarschijnlijker dan deelnemers met een negatievere houding ten opzichte van verduurzaming.

Daarnaast zijn er nog een aantal kenmerken die bij alle financieringsmiddelen samenhangen met de aantrekkelijkheid en waarschijnlijkheid, maar waar de richting van de samenhang niet altijd gelijk is:

- **Leeftijd.** De Spaarbonus, het verhogen van de hypotheek en het inzetten van huidig spaargeld wordt door jongere deelnemers aantrekkelijker en waarschijnlijker gevonden. Het gebruiken van de Energiebespaarlening wordt juist door oudere deelnemers aantrekkelijker en waarschijnlijker gevonden.
- **De mate van rondkomen.** Deelnemers die moeilijker kunnen rondkomen vinden de Spaarbonus, de Energiebespaarlening en het verhogen van de hypotheek aantrekkelijker en waarschijnlijker financieringsmiddelen dan deelnemers die makkelijker kunnen rondkomen. Deelnemers die makkelijker kunnen rondkomen vinden het inzetten van huidig spaargeld juist aantrekkelijker en waarschijnlijker.

In de paragrafen hieronder lichten we per financieringsmiddel de samenhang verder toe.

Spaarbonus Woningverduurzaming

Aantrekkelijkheid

Bij de resultaten voor de aantrekkelijkheid van de Spaarbonus, kijken we eerst of er verschillen zitten tussen de verschillende condities. Heeft het moment waarop de bonus wordt gegeven, invloed op hoe aantrekkelijk deelnemers het vinden om een verduurzamingsmaatregel te financieren met behulp van de Spaarbonus?⁷

Deelnemers in de 10-10% conditie – waarbij 10% van de bonus direct bij het openen van de rekening

⁷ Later in de vragenlijst is deelnemers nogmaals gevraagd naar de aantrekkelijkheid van de Spaarbonus. In deze vraag is aan de deelnemers uitgelegd dat de overheid onderzoekt welke manier waarop de bonus kan worden gegeven, deelnemers het meeste aanspreekt. Deelnemers is gevraagd om alle vier de varianten op aantrekkelijkheid te beoordelen. De resultaten hiervan bespreken we in paragraaf 2.3.

(digitaal) op de rekening wordt bijgeschreven en 10% van de bonus aan het einde, nadat het spaardoel is behaald – vinden de Spaarbonus significant aantrekkelijker dan deelnemers in de 20% aan het einde en deelnemers in de 20% aan het begin conditie: 31,8% tegen respectievelijk 27,1% en 25,6% (zie Tabel 3). Deelnemers in de iedere maand conditie verschillen niet significant van de 10%-10% conditie.

Tabel 3. Percentage dat de Spaarbonus aantrekkelijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD), per conditie (n = 2.256)

	20% einde (n=612)	20% begin (n=554)	10%-10% (n=551)	Iedere maand (n=537)
Aantrekkelijk	27,1%	25,6%	31,8%	29,4%
Neutraal	16,0%	17,7%	20,3%	18,8%
Onaantrekkelijk	56,9%	56,7%	47,9%	51,9%
Gemiddelde (SD)	3,16 (1,77)	3,24 (1,74)	3,50 (1,79)	3,32 (1,82)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk en 7 – aantrekkelijk/voorspelbaar.

Daarnaast vinden de volgende deelnemers de Spaarbonus aantrekkelijker (zie Tabel 5):

- Jongere deelnemers
- Deelnemers met €5.000-€25.000 aan spaargeld tov deelnemers met minder dan €5.000 aan spaargeld
- Deelnemers die moeilijker kunnen rondkomen
- Deelnemers die (naast verduurzaming) geen (andere) spaardoelen hebben
- Deelnemers die minder verduurzamingsmaatregelen hebben genomen
- Deelnemers met een positievere houding tov verduurzaming

Waarschijnlijkheid

De resultaten voor waarschijnlijkheid van de Spaarbonus zijn hetzelfde als de resultaten voor aantrekkelijkheid.

Deelnemers in de 10-10% conditie vinden de Spaarbonus waarschijnlijker dan deelnemers in de 20% aan het einde en deelnemers in de 20% aan het begin conditie: 19,2% tegen respectievelijk 14,7% en 15,9% (zie Tabel 4). Deelnemers in de iedere maand conditie verschillen niet significant van de 10%-10% conditie.

Tabel 4. Percentage dat de Spaarbonus aantrekkelijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD), per conditie (n = 2.256)

	20% einde (n=612)	20% begin (n=554)	10%-10% (n=551)	Iedere maand (n=537)
Waarschijnlijk	14,7%	15,9%	19,2%	18,1%
Neutraal	11,4%	10,3%	12,7%	12,3%
Onwaarschijnlijk	73,9%	73,8%	68,1%	69,6%
Gemiddelde (SD)	2,35 (1,67)	2,44 (1,72)	2,65 (1,83)	2,50 (1,79)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk en 7 – aantrekkelijk/waarschijnlijk.

Tabel 5 geeft de kenmerken die significant samenhangen met de aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid van de Spaarbonus weer. We presenteren per groep het percentage deelnemers dat de Spaarbonus aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt inclusief de gemiddelde score en de standaarddeviatie. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk en 7 – aantrekkelijk/waarschijnlijk.

Tabel 5. Percentage dat de Spaarbonus aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid (n = 2.256)

	Aantrekkelijk		Waarschijnlijk	
	%	Gemiddelde (SD)	%	Gemiddelde (SD)
Leeftijd				
25 t/m 34 jaar	37,5	3,85 (1,66)	20,3	2,69 (1,63)
35 t/m 44 jaar	43,1	3,88 (1,80)	27,2	3,01 (1,90)
45 t/m 54 jaar	36,0	3,67 (1,73)	19,6	2,70 (1,80)
55 t/m 64 jaar	26,2	3,22 (1,75)	14,0	2,37 (1,69)
64 t/m 69 jaar	19,4	2,81 (1,68)	12,5	2,16 (1,65)
70 jaar of ouder	18,9	2,92 (1,74)	13,5	2,25 (1,68)
Spaargeld				
€5.000 of minder	27,5	3,43 (1,75)	19,1	2,71 (1,75)
€5.000 tot €25.000	33,5	3,59 (1,75)	20,7	2,72 (1,82)
€25.000 of meer	26,3	3,13 (1,79)	15,5	2,29 (1,73)
Weet niet/wil ik niet zeggen	22,0	3,19 (1,78)	13,6	2,40 (1,68)
Rondkomen				
(Heel) moeilijk	32,0	3,54 (1,87)	21,1	2,72 (1,84)
Niet moeilijk, niet makkelijk	29,1	3,42 (1,81)	18,9	2,70 (1,80)
(Heel) makkelijk	28,0	3,25 (1,77)	16,0	2,39 (1,73)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk en 7 – aantrekkelijk/waarschijnlijk.

Tabel 5 (vervolg). *Percentage dat de Spaarbonus aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid (n = 2.256)*

	Aantrekkelijk		Waarschijnlijk	
	%	Gemiddelde (SD)	%	Gemiddelde (SD)
Andere spaardoelen				
Ja	23,5	3,08 (1,73)	22,4	2,71 (1,86)
Nee	34,9	3,60 (1,81)	12,7	2,31 (1,65)
Genomen verduurzamingsmaatregelen				
Geen	33,1	3,52 (1,84)	27,9	3,03 (1,94)
Een paar	29,8	3,44 (1,78)	19,5	2,70 (1,79)
Een aantal	29,4	3,38 (1,78)	17,1	2,48 (1,75)
Veel	23,9	3,00 (1,74)	12,1	2,21 (1,62)
Alles	27,8	2,81 (1,94)	8,3	1,90 (1,46)
Houding tov verduurzaming				
(Heel erg) negatief	16,3	2,69 (1,73)	9,8	2,18 (1,64)
Neutraal	21,9	3,19 (1,61)	9,0	2,34 (1,56)
(Heel erg) positief	30,6	3,38 (1,80)	18,9	2,53 (1,79)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk en 7 – aantrekkelijk/waarschijnlijk.

Energiebespaarlening

Aantrekkelijkheid

De volgende deelnemers vinden de Energiebespaarlening aantrekkelijker:

- Deelnemers met een hoger inkomen
- Oudere deelnemers
- Deelnemers met €5.000 of minder aan spaargeld tov deelnemers met €25.000 of meer aan spaargeld en tov deelnemers die niet willen zeggen/niet weten hoeveel spaargeld ze hebben
- Deelnemers die moeilijker kunnen rondkomen
- Deelnemers die (naast verduurzaming) geen (andere) spaardoelen hebben
- Deelnemers die minder verduurzamingsmaatregelen hebben genomen
- Deelnemers met een positievere houding tov verduurzaming

Waarschijnlijkheid

De resultaten voor waarschijnlijkheid van de Energiebespaarlening zijn grotendeels gelijk aan de resultaten voor aantrekkelijkheid. We zien alleen een verschil bij spaargeld en het hebben van spaardoelen:

- Deelnemers met €5.000 of minder aan spaargeld vinden het waarschijnlijker dat ze van de Energiebespaarlening gebruik zouden maken tov deelnemers met meer dan €5.000 aan spaargeld en tov deelnemers die niet willen zeggen/niet weten hoeveel spaargeld ze hebben.
- Of deelnemers naast verduurzaming andere spaardoelen hebben hangt niet samen met hoe waarschijnlijk ze het vinden om van de Energiebespaarlening gebruik te maken.

Tabel 6 geeft de kenmerken die significant samenhangen met de aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid van de Energiebespaarlening weer. We presenteren per groep het percentage deelnemers dat de Energiebespaarlening aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt inclusief de gemiddelde score en de standaarddeviatie. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – *onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk* en 7 – *aantrekkelijk/waarschijnlijk*.

Tabel 6. *Percentage dat de Energiebespaarlening aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid (n = 2.256)*

	Aantrekkelijk		Waarschijnlijk	
	%	Gemiddelde (SD)	%	Gemiddelde (SD)
Netto inkomen per maand				
(n=1.949)				
€2.500 of minder	25,5	3,24 (1,76)	23,2	2,39 (1,69)
€2.500 tot €3.500	25,8	3,38 (1,74)	28,4	2,39 (1,71)
€3.500 tot €4.500	23,4	3,20 (1,75)	26,6	2,40 (1,71)
€4.500 of meer	22,0	3,12 (1,74)	21,8	2,23 (1,68)
Leeftijd				
25 t/m 34 jaar	30,4	3,48 (1,64)	18,8	2,55 (1,84)
35 t/m 44 jaar	21,5	3,05 (1,68)	12,1	2,29 (1,57)
45 t/m 54 jaar	25,2	3,25 (1,74)	13,1	2,39 (1,66)
55 t/m 64 jaar	25,1	3,22 (1,76)	12,9	2,31 (1,69)
64 t/m 69 jaar	21,6	3,07 (1,73)	12,3	2,26 (1,69)
70 jaar of ouder	21,5	3,16 (1,76)	13,1	2,28 (1,69)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaan-trekkelijk/onwaarschijnlijk en 7 – aantrekkelijk/waarschijnlijk.

Tabel 6 (vervolg). *Percentage dat de Energiebesparing aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid (n = 2.256)*

	Aantrekkelijk		Waarschijnlijk	
	%	Gemiddelde (SD)	%	Gemiddelde (SD)
Spaargeld				
€5.000 of minder	33,3	3,74 (1,78)	21,6	2,99 (1,88)
€5.000 tot €25.000	30,4	3,44 (1,79)	18,3	2,58 (1,77)
€25.000 of meer	17,0	2,91 (1,60)	8,2	1,98 (1,45)
Weet niet/wil ik niet zeggen	20,7	2,98 (1,74)	9,8	2,17 (1,59)
Rondkomen				
(Heel) moeilijk	27,3	3,39 (1,75)	16,9	2,69 (1,76)
Niet moeilijk, niet makkelijk	32,1	3,51 (1,78)	16,8	2,73 (1,75)
(Heel) makkelijk	20,3	3,05 (1,70)	11,4	2,15 (1,60)
Andere spaardoelen				
Ja	26,1	3,33 (1,77)		
Nee	21,5	3,06 (1,70)		
Genomen verduurzamingsmaatregelen				
Geen	24,3	3,31 (1,77)	13,9	2,49 (1,69)
Een paar	23,5	3,21 (1,71)	13,9	2,51 (1,69)
Een aantal	24,7	3,24 (1,72)	13,5	2,31 (1,67)
Veel	21,2	3,02 (1,76)	10,9	2,17 (1,62)
Alles	16,7	2,57 (1,88)	13,5	1,97 (1,72)
Houding tov verduurzaming				
(Heel erg) negatief	7,1	2,39 (1,50)	4,6	1,71 (1,31)
Neutraal	14,8	2,96 (1,53)	5,8	2,18 (1,46)
(Heel erg) positief	26,4	2,28 (1,77)	14,9	2,39 (1,72)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk en 7 – aantrekkelijk/waarschijnlijk.

Hypotheek verhogen

Aantrekkelijkheid

De volgende deelnemers vinden het verhogen van de hypotheek aantrekkelijker:

- Deelnemers met een hoger inkomen

- Jongere deelnemers
- Deelnemers met minder dan €5.000 aan spaargeld tov deelnemers met meer dan €5.000 aan spaargeld en tov deelnemers die niet willen zeggen/niet weten hoeveel spaargeld ze hebben
- Deelnemers die moeilijker kunnen rondkomen
- Deelnemers die (naast verduurzaming) geen (andere) spaardoelen hebben
- Deelnemers die minder verduurzamingsmaatregelen hebben genomen
- Deelnemers met een positievere houding tov verduurzaming

Waarschijnlijkheid

De resultaten voor waarschijnlijkheid van het vergroten van de hypotheek zijn gelijk aan de resultaten voor aantrekkelijkheid.

Tabel 7 geeft de kenmerken die significant samenhangen met de aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid van het verhogen van de hypotheek weer. We presenteren per groep het percentage deelnemers dat het verhogen van de hypotheek aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt inclusief de gemiddelde score en de standaarddeviatie. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – *onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk* en 7 – *aantrekkelijk/waarschijnlijk*.

Tabel 7. Percentage dat de hypotheek verhogen aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid (n = 2.256)

	Aantrekkelijk		Waarschijnlijk	
	%	Gemiddelde (SD)	%	Gemiddelde (SD)
Netto inkomen per maand (n=1.949)				
€2.500 of minder	18,8	2,58 (1,81)	11,5	2,08 (1,61)
€2.500 tot €3.500	20,6	2,74 (1,81)	13,5	2,18 (1,70)
€3.500 tot €4.500	23,6	2,90 (1,85)	10,9	2,15 (1,63)
€4.500 of meer	20,9	2,80 (1,88)	14,9	2,18 (1,79)
Leeftijd				
25 t/m 34 jaar	28,7	3,35 (1,61)	16,3	2,64 (1,68)
35 t/m 44 jaar	26,3	3,07 (1,85)	16,6	2,34 (1,84)
45 t/m 54 jaar	19,4	2,88 (1,73)	11,2	2,19 (1,64)
55 t/m 64 jaar	21,0	2,72 (1,87)	13,2	2,18 (1,73)
64 t/m 69 jaar	14,8	2,43 (1,75)	9,2	1,93 (1,49)
70 jaar of ouder	16,8	2,36 (1,78)	8,4	1,87 (1,48)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – *onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk* en 7 – *aantrekkelijk/waarschijnlijk*.

Tabel 7 (vervolg). *Percentage dat de Energiebesparing aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid (n = 2.256)*

	Aantrekkelijk		Waarschijnlijk	
	%	Gemiddelde (SD)	%	Gemiddelde (SD)
Spaargeld				
€5.000 of minder	33,7	3,39 (2,02)	25,4	2,84 (2,00)
€5.000 tot €25.000	25,3	3,01 (1,87)	12,5	2,30 (1,72)
€25.000 of meer	14,3	2,40 (1,68)	8,1	1,82 (1,44)
Weet niet/wil ik niet zeggen	15,5	2,45 (1,67)	9,2	1,98 (1,52)
Rondkomen				
(Heel) moeilijk	34,2	3,38 (1,97)	25,0	2,77 (2,00)
Niet moeilijk, niet makkelijk	23,4	2,87 (1,84)	14,8	2,36 (1,74)
(Heel) makkelijk	18,0	2,61 (1,79)	10,2	2,12 (1,59)
Andere spaardoelen				
Ja	23,5	2,92 (1,84)	13,9	2,28 (1,70)
Nee	17,3	2,54 (1,78)	10,3	2,00 (1,61)
Genomen verduurzamingsmaatregelen				
Geen	20,7	2,70 (1,79)	12,5	2,29 (1,71)
Een paar	21,0	2,90 (1,82)	16,5	2,39 (1,85)
Een aantal	21,4	2,76 (1,85)	12,4	2,12 (1,65)
Veel	16,4	2,50 (1,72)	7,1	1,91 (1,45)
Alles	10,8	1,84 (1,70)	5,6	1,54 (1,40)
Houding tov verduurzaming				
(Heel erg) negatief	9,8	2,06 (1,50)	2,6	1,61 (1,21)
Neutraal	15,4	2,60 (1,71)	8,4	2,07 (1,54)
(Heel erg) positief	21,6	2,78 (1,84)	13,2	2,17 (1,70)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk en 7 – aantrekkelijk/waarschijnlijk.

Huidig spaargeld

Aantrekkelijkheid

De volgende deelnemers inzetten van huidig spaargeld aantrekkelijker:

- Jongere deelnemers

- Deelnemers met meer dan €5.000 aan spaargeld en deelnemers die niet willen zeggen/niet weten hoeveel spaargeld ze hebben, tov deelnemers met minder dan €5.000 aan spaargeld
- Deelnemers die makkelijker kunnen rondkomen
- Deelnemers die minder verduurzamingsmaatregelen hebben genomen
- Deelnemers met een positievere houding tov verduurzaming

Waarschijnlijkheid

De resultaten voor waarschijnlijkheid van het inzetten van huidig spaargeld zijn volledig gelijk aan de resultaten voor aantrekkelijkheid.

Tabel 8 geeft de kenmerken die significant samenhangen met de aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid van het inzetten van huidig spaargeld weer. We presenteren per groep het percentage deelnemers dat het inzetten van huidig spaargeld aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt inclusief de gemiddelde score en de standaarddeviatie. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – *onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk* en 7 – *aantrekkelijk/waarschijnlijk*.

Tabel 8. Percentage dat het inzetten van huidig spaargeld aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid (n = 2.256)

	Aantrekkelijk		Waarschijnlijk	
	%	Gemiddelde (SD)	%	Gemiddelde (SD)
Leeftijd				
25 t/m 34 jaar	74,7	5,43 (1,51)	70,9	5,24 (1,84)
35 t/m 44 jaar	80,1	5,55 (1,61)	75,6	5,32 (1,88)
45 t/m 54 jaar	68,0	5,00 (1,88)	63,0	4,89 (2,05)
55 t/m 64 jaar	67,9	5,05 (1,96)	66,9	4,99 (2,13)
64 t/m 69 jaar	67,1	5,04 (2,03)	60,1	4,75 (2,21)
70 jaar of ouder	68,6	5,18 (2,01)	64,6	4,96 (2,23)
Spaargeld				
€5.000 of minder	41,1	3,92 (2,11)	39,0	3,60 (2,24)
€5.000 tot €25.000	66,5	4,95 (1,92)	62,7	4,78 (2,07)
€25.000 of meer	84,8	5,84 (1,52)	80,9	5,73 (1,73)
Weet niet/wil ik niet zeggen	66,7	5,00 (1,90)	62,1	4,84 (2,12)
Rondkomen				
(Heel) moeilijk	30,3	3,45 (2,07)	27,3	3,06 (2,29)
Niet moeilijk, niet makkelijk	56,6	4,51 (2,00)	50,5	4,23 (2,14)
(Heel) makkelijk	76,6	5,46 (1,77)	73,5	5,35 (1,96)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – *onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk* en 7 – *aantrekkelijk/waarschijnlijk*.

Tabel 8 (vervolg). Percentage dat de Energiebesparing aantrekkelijk of waarschijnlijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op aantrekkelijkheid of waarschijnlijkheid (n = 2.256)

	Aantrekkelijk		Waarschijnlijk	
	%	Gemiddelde (SD)	%	Gemiddelde (SD)
Genomen verduurzamingsmaatregelen				
Geen	60,3	4,86 (1,99)	58,1	4,69 (2,12)
Een paar	65,1	4,94 (2,00)	61,5	4,78 (2,14)
Een aantal	72,8	5,26 (1,86)	69,5	5,17 (2,03)
Veel	70,7	5,19 (1,89)	65,3	4,91 (2,14)
Alles	58,3	4,56 (2,41)	44,4	3,55 (2,72)
Houding tov verduurzaming				
(Heel erg) negatief	53,6	4,29 (2,27)	49,7	4,11 (2,47)
Neutraal	54,8	4,62 (1,93)	53,2	4,47 (2,05)
(Heel erg) positief	74,0	5,32 (1,84)	69,7	5,15 (2,05)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaantrekkelijk/onwaarschijnlijk en 7 – aantrekkelijk/waarschijnlijk.

2.3. Aantrekkelijkheid Spaarbonus: within-subject design

Nadat deelnemers hadden aangegeven hoe aantrekkelijk en waarschijnlijk ze de verschillende financieringsmiddelen vonden, waarbij deelnemers willekeurig één van de vier varianten van de Spaarbonus Woningverduurzaming is voorgelegd (een zogenaamd *between-subject* design), is hen later in de vragenlijst nogmaals gevraagd naar de aantrekkelijkheid van de Spaarbonus. In deze vraag is aan de deelnemers uitgelegd dat de overheid onderzoekt welke manier waarop de bonus kan worden gegeven, deelnemers het meeste aanspreekt. Deelnemers is gevraagd om alle vier de varianten op aantrekkelijkheid te beoordelen (een zogenaamd *within-subject* design).

Het opvallende is dat de uitkomsten afwijken van wat we eerder hebben gezien. Daar werd de 10%-10% conditie het meest aantrekkelijk gevonden. Nu deelnemers alle varianten naast elkaar kunnen vergelijken, wordt deze conditie echter als het minst aantrekkelijk beoordeeld. De 20% aan het begin conditie wordt het meest aantrekkelijk gevonden.

Op het moment dat het spaarinstrument daadwerkelijk door de overheid ingezet zal worden, kunnen deelnemers de verschillende varianten niet met elkaar vergelijken zoals in het *within-subject* design. Ze krijgen slechts één variant te zien. De manier waarop het gepresenteerd zal worden, komt dus meer overeen met de opzet van het *between-subject* design. Om deze reden verwachten we dat deze uitkomsten (waarbij 10% aan het begin en 10% aan het einde als meest aantrekkelijk wordt gezien) de daadwerkelijke reacties van mensen op het spaarinstrument beter zullen voorspellen.

Tabel 9. Percentage dat Spaarbonus Woningverduurzaming aantrekkelijk vindt, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op aantrekkelijkheid, per variant (n = 2.256)

	20% einde	20% begin	10%-10%	Iedere maand
Aantrekkelijk	51,6%	53,6%	43,0%	47,6%
Neutraal	20,5%	18,5%	23,8%	21,7%
Onaantrekkelijk	27,9%	27,9%	33,2%	30,7%
Gemiddelde (SD)	4,40 (1,83)	4,51 (1,88)	4,05 (1,77)	4,23 (1,83)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onaantrekkelijk en 7 – aantrekkelijk

2.4. Komende jaren verduurzamen

Alle resultaten in de voorgaande paragrafen gingen over een hypothetische situatie waarin deelnemers zich voor moesten stellen dat ze gaan verduurzamen. In deze paragraaf kijken we naar de daadwerkelijke verduurzamingsplannen van de deelnemers.

Net iets meer dan de helft (55%) van de deelnemers overweegt de komende paar jaar bepaalde verduurzamingsmaatregelen door te voeren. 7 op de 10 deelnemers is van plan om dit te financieren met hun huidige spaargeld. Circa een kwart geeft aan ervoor te gaan sparen.

Tabel 10. Manieren waarop deelnemers van plan zijn om de verduurzaming te financieren (n = 1.242)

Ik ben van plan om...	%
... gebruik te maken van mijn huidige spaargeld	70,4
... ervoor te gaan sparen	23,4
... een Energiebespaarlening af te sluiten	9,1
... mijn hypotheek te verhogen	9,1
... geld te lenen van familie of vrienden	0,9
Anders	1,0
Weet ik niet	6,9

23,4% van de deelnemers is van plan te gaan sparen om de maatregelen te financieren. De volgende deelnemers geven aan dat ze van plan zijn om te gaan sparen (zie Tabel 27, Bijlage 4):

- Jonger zijn;
- Minder dan €5.000 aan spaargeld hebben tov deelnemers met meer dan €25.000 aan spaargeld of deelnemers die niet weten of niet willen zeggen hoeveel spaargeld ze hebben;

- Een positieve houding hebben tov verduurzaming.

Spaarbonus

Aan de deelnemers die van plan zijn om de komende jaren te verduurzamen, hebben we gevraagd hoe waarschijnlijk het zou zijn dat ze – als de Spaarbonus Woningverduurzaming daadwerkelijk zou bestaan – hier gebruik van zouden gaan maken. 53% geeft aan dat ze het waarschijnlijk vinden en ongeveer een derde geeft aan dat het onwaarschijnlijk zou zijn.

Tabel 11. Percentage dat de Spaarbonus Woningverduurzaming als een waarschijnlijk financieringsmiddel ziet als deze echt zou bestaan, inclusief gemiddelde en standaarddeviatie (SD) op waarschijnlijkheid (n = 1.242)

Waarschijnlijk	53,0%
Neutraal	14,3%
Onwaarschijnlijk	32,7%
Gemiddelde (SD)	4,31 (1,95)

Noot. Gemiddelden konden variëren tussen 1 – onwaarschijnlijk en 7 – waarschijnlijk.

Niet verduurzamen

45% van de deelnemers geeft aan de komende jaren niet van plan te zijn om te verduurzamen. Een derde geeft hiervoor als reden dat ze al verschillende verduurzamingsmaatregelen hebben genomen en nog eens circa een derde dat de terugverdientijd te lang is.

Tabel 12. Redenen om geen verduurzamingsmaatregelen te nemen (n = 1.014)

Ik overweeg geen verduurzamingsmaatregelen te nemen, omdat	%
... ik al verschillende verduurzamingsmaatregelen heb genomen	32,9
... terugverdientijd is te lang	31,4
... ik de baten (lagere energierekening, extra comfort) niet vind opwegen tegen de kosten	23,8
... mijn huis al energiezuinig genoeg is	21,1
... ik het te duur vind	16,6
... ik van plan ben binnen een paar jaar te verhuizen	15,6
... ik andere uitgaven of spaardoelen heb die ik belangrijker vind	12,4
... ik niet genoeg geld heb om te verduurzamen	10,7
... ik het niet nodig vind	9,3
Anders	12,9

Daarnaast hebben we specifiek gevraagd in hoeverre deelnemers die niet willen verduurzamen, wel de financiële ruimte hiervoor zouden hebben. 35,8% geeft aan hier (heel) veel ruimte voor te hebben en 22,8% heeft hier (heel) weinig ruimte voor.

Tabel 13. Mate waarin deelnemers die niet gaan verduurzamen de financiële ruimte hebben voor verduurzaming (n = 1.014)

Financiële ruimte voor verduurzaming	%
(Heel) weinig ruimte	22,8
Niet veel, niet weinig ruimte	41,4
(Heel) veel ruimte	35,8

Bijlage 1 | Beschrijving financieringsmiddelen

Spaarbonus Woningverduurzaming

- **20% aan het einde conditie**

Bij dit spaarinstrument bepaalt u vooraf voor welke verduurzamingsmaatregel(en) u wilt sparen. Zodra u 80% van de kosten heeft gespaard, krijgt u aan het einde 20% van de overheid cadeau, als een soort bonus. U hoeft dus slechts 80% van de maatregel bij elkaar te sparen. U moet minimaal 2 jaar maandelijks een vast bedrag sparen en kunt het volledige bedrag (inclusief de bonus) pas opnemen, zodra het spaardoel is bereikt. Het is wel mogelijk om spaarpauzes in te lassen. Als u voor een bepaalde maatregel de Spaarbonus gebruikt, komt u voor deze maatregelen niet meer in aanmerking voor andere bestaande subsidies. NB. Over de spaarbonus ontvangt u geen spaarrente.

- **20% aan het begin conditie**

Bij dit spaarinstrument bepaalt u vooraf voor welke verduurzamingsmaatregel(en) u wilt sparen. Bij het openen van de rekening krijgt u direct 20% van de kosten van de overheid cadeau, als een soort bonus. U hoeft dus slechts 80% van de maatregel bij elkaar te sparen. U moet minimaal 2 jaar maandelijks een vast bedrag sparen en kunt het volledige bedrag (inclusief de bonus) pas opnemen, zodra het spaardoel is bereikt. Het is wel mogelijk om spaarpauzes in te lassen. Als u voor een bepaalde maatregel de Spaarbonus gebruikt, komt u voor deze maatregelen niet meer in aanmerking voor andere bestaande subsidies. NB. Over de spaarbonus ontvangt u geen spaarrente.

- **10% aan het begin en 10% aan het einde conditie**

Dit is een spaarrekening waarbij u vooraf bepaalt voor welke verduurzamingsmaatregel(en) u wilt sparen. Bij het openen van de rekening krijgt u direct 10% van de kosten van de overheid cadeau, als een soort bonus. Zodra u zelf 80% van de kosten heeft gespaard, krijgt u aan het einde nog eens 10% van de overheid cadeau. U hoeft dus slechts 80% van de maatregel bij elkaar te sparen. U moet minimaal 2 jaar maandelijks een vast bedrag sparen en kunt het volledige bedrag (inclusief de bonus) pas opnemen, zodra het spaardoel is bereikt. Het is wel mogelijk om spaarpauzes in te lassen. NB. Over de spaarbonus ontvangt u geen spaarrente.

- **Iedere maand conditie**

Dit is een spaarrekening waarbij u vooraf bepaalt voor welke verduurzamingsmaatregel(en) u wilt sparen. U hoeft slechts 80% van de maatregel bij elkaar te sparen. U krijgt namelijk iedere maand waarin u een vast bedrag spaart, een percentage van de overheid cadeau, als een soort bonus. De bonus die u ontvangt gedurende de periode dat u spaart bedraagt in totaal 20% van

het spaardoel. U moet minimaal 2 jaar maandelijks een vast bedrag sparen en kunt het volledige bedrag (inclusief de bonus) pas opnemen, zodra het spaardoel is bereikt. Het is wel mogelijk om spaarpauzes in te lassen. NB. Over de spaarbonus ontvangt u geen spaarrente.

Energiebespaarlening

Deze lening kunt u afsluiten bij een fonds van de overheid. De lening heeft gunstigere leenvoorwaarden dan een reguliere lening (zoals een relatief lage rente) en kan uitsluitend gebruikt worden om uw huis te verduurzamen. Het bedrag dat u kunt lenen ligt tussen de € 2.500 en € 25.000. Daarnaast kunt u gebruik maken van bestaande subsidies waarbij u circa 20% van de kosten van de verduurzamingsmaatregelen vergoed kunt krijgen.

Hypotheek verhogen

Wie in energiebesparende maatregelen investeert, mag meer lenen: de hypotheek mag dan maximaal 106% van de vrije verkoopwaarde van uw woning bedragen. De aflossing hiervan wordt uitgesmeerd over de rest van de looptijd van uw hypotheek. Om hiervoor in aanmerking te komen moet het bruto jaarinkomen van uw huishouden minimaal € 33.000 zijn. Daarnaast kunt u gebruik maken van bestaande subsidies waarbij u circa 20% van de kosten van de verduurzamingsmaatregelen vergoed kunt krijgen.

Huidig spaargeld

Dit gaat om het vermogen waarover u zelf al beschikt en dat u direct vrij kunt besteden. Bijvoorbeeld geld dat op uw spaarrekening staat. Daarnaast kunt u gebruik maken van bestaande subsidies waarbij u circa 20% van de kosten van de verduurzamingsmaatregelen vergoed kunt krijgen.

Per financieringsmiddel hebben we daarnaast een voordeel en een nadeel weergegeven:

Financieringsmiddel	Voordeel	Nadeel
Spaarbonus Woningverduurzaming	U kunt altijd stoppen met sparen en het geld opnemen. De bonus wordt in dat geval niet uitgekeerd.	U begint later met terugverdienen, omdat u de verduurzaming pas kunt uitvoeren wanneer u voldoende heeft gespaard.
Energiebespaarlening	U begint meteen met terugverdienen, omdat u de verduurzaming direct kunt uitvoeren. De jaarlijkse opbrengst van uw investering is hoger dan de rente op de Energiebespaarlening.	U betaalt maandelijks aflossing en rente. U betaalt een hogere aflossing per maand voor een kortere periode in vergelijking met het verhogen van uw hypotheek.

Hypotheek verhogen	U begint meteen met terugverdienen, omdat u de verduurzaming direct kunt uitvoeren. De jaarlijkse opbrengst van uw investering is hoger dan de hypotheekrente.	U betaalt maandelijks aflossing en rente. U betaalt een lagere aflossing per maand voor een langere periode in vergelijking met de Energiebespaarlening.
Huidig spaargeld	U begint meteen met terugverdienen, omdat u de verduurzaming direct kunt uitvoeren. De jaarlijkse opbrengst van uw investering is hoger dan de spaarrente.	U kunt dat spaargeld niet meer voor andere dingen gebruiken, omdat het 'vast' komt te zitten in uw huis.

Bijlage 2 | Achtergrondkenmerken

Tabel 14. Kenmerken van de koopwoning, naar conditie (n = 2.256)

	Conditie 20% einde	Conditie 20% begin	Conditie 10%-10%	Conditie iedere maand	Totaal
Soort huis					
Vrijstaande woning	24,6%	30,0%	21,6%	25,0%	25,3%
Twee onder een kap	21,7%	20,4%	23,4%	22,0%	21,9%
Hoekwoning	19,7%	16,4%	16,9%	18,4%	17,9%
Tussenwoning	32,6%	32,1%	36,7%	33,3%	33,7%
Benedenwoning	0,5%	0,9%	0,4%	0,9%	0,7%
Bovenwoning	0,8%	0,2%	1,1%	0,4%	0,6%
Bouwjaar					
1945 of eerder	26,8%	31,3%	25,8%	27,9%	27,8%
1946-1964	16,8%	12,8%	16,3%	13,2%	14,8%
1965-1974	21,4%	18,6%	20,5%	20,3%	20,2%
1975-1982	20,2%	18,6%	17,4%	15,8%	18,1%
1983-1987	5,7%	9,2%	10,0%	9,7%	8,6%
1988-1991	5,5%	4,9%	4,9%	7,6%	5,7%
1992-1999	2,9%	3,3%	4,4%	4,3%	3,7%
2000-2005	0,3%	1,1%	0,7%	0,9%	0,8%
2006-2013	0,2%	0,0%	0,0%	0,2%	0,1%
2014 of later	0,2%	0,2%	0,0%	0,2%	0,1%
Energielabel					
C	26,9%	31,2%	30,0%	32,2%	30,0%
D	13,7%	11,2%	13,5%	8,4%	11,8%
E	4,4%	5,6%	7,3%	7,8%	6,2%
F	7,8%	7,2%	6,7%	7,1%	7,3%
G	6,2%	7,6%	5,3%	7,2%	6,6%
Weet ik niet	40,9%	37,2%	37,3%	37,4%	38,3%

Tabel 14 (vervolg). Kenmerken van de koopwoning, naar conditie (n = 2.256)

	Conditie 20% einde	Conditie 20% begin	Conditie 10%-10%	Conditie iedere maand	Totaal
Verwachting hoelang nog woonachtig in huis					
Minder dan 1 jaar	2,0%	2,0%	1,6%	2,0%	1,9%
1-3 jaar	5,2%	8,3%	5,3%	4,6%	5,8%
3-5 jaar	8,2%	8,5%	8,2%	9,1%	8,4%
5-8 jaar	12,1%	10,8%	10,3%	9,6%	10,8%
8-10 jaar	14,0%	16,1%	16,2%	13,5%	14,9%
10-15 jaar	21,2%	18,1%	19,4%	19,9%	19,7%
Langer dan 15 jaar	37,4%	36,3%	39,0%	41,2%	38,4%

Tabel 15. Kenmerken van het huishouden, naar conditie (n = 2.256)

	Conditie 20% einde	Conditie 20% begin	Conditie 10%-10%	Conditie iedere maand	Totaal
Aantal bewoners					
Gemiddelde	2,56	2,45	2,58	2,49	2,52
Standaarddeviatie	1,18	1,08	1,20	1,08	1,14
Leeftijd					
25 t/m 34 jaar	2,4%	2,7%	5,6%	3,5%	3,5%
35 t/m 44 jaar	17,1%	11,9%	12,7%	14,7%	14,2%
45 t/m 54 jaar	18,4%	20,4%	20,2%	20,1%	19,7%
55 t/m 64 jaar	26,1%	28,1%	28,9%	25,7%	27,2%
65 t/m 69 jaar	14,7%	13,2%	12,7%	14,3%	13,8%
70 jaar of ouder	21,2%	23,8%	19,8%	21,7%	21,6%
Gemiddelde	57,99	59,22	57,74	58,02	58,24
Standaarddeviatie	12,88	12,71	13,00	12,92	12,88
Opleidingsniveau					
Laag	17,9%	18,6%	17,1%	18,6%	18,0%
Midden	31,8%	32,3%	33,4%	34,4%	32,9%
Hoog	50,1%	49,1%	49,4%	46,5%	48,8%
Weet ik niet/wil ik niet zeggen	0,2%	0,0%	0,2%	0,6%	0,2%

Tabel 16. Financiële situatie van het huishouden, naar conditie (n = 2.256)

	Conditie 20% einde	Conditie 20% begin	Conditie 10%-10%	Conditie iedere maand	Totaal
Netto inkomen per maand					
Minder dan € 1.500	2,9%	2,7%	4,5%	3,7%	3,5%
€ 1.500 - € 2.000	5,4%	5,6%	7,3%	7,3%	6,3%
€ 2.000 - € 2.500	11,9%	12,8%	10,0%	10,8%	11,4%
€ 2.500 - € 3.000	12,8%	13,3%	10,5%	12,7%	12,3%
€ 3.000 - € 3.500	11,9%	11,2%	14,0%	13,6%	12,7%
€ 3.500 - € 4.000	12,9%	9,9%	9,4%	10,1%	10,6%
€ 4.000 - € 4.500	8,2%	11,7%	9,8%	9,3%	9,7%
€ 4.500 - € 5.000	5,4%	7,6%	6,7%	6,5%	6,5%
€ 5.000 - € 5.500	6,5%	5,0%	5,8%	3,7%	5,4%
€ 5.500 - € 6.000	2,8%	2,5%	4,4%	2,6%	3,1%
€ 6.000 of meer	3,8%	4,5%	5,1%	6,9%	5,0%
Weet ik niet/wil ik niet zeggen	15,4%	13,3%	12,5%	12,7%	13,6%
Rondkomen					
(Heel) moeilijk	2,4%	2,9%	4,5%	3,7%	3,4%
Niet moeilijk, niet makkelijk	27,6%	25,0%	24,5%	24,9%	25,6%
(Heel) makkelijk	70,0%	72,1%	71,0%	71,4%	71,1%
Spaargeld/beleggingen					
Geen spaargeld	4,4%	2,2%	2,2%	2,1%	2,7%
Minder dan € 1000	4,6%	2,5%	2,5%	2,8%	3,1%
€ 1.000 - € 2.500	2,1%	3,1%	3,4%	2,6%	2,8%
€ 2.500 - € 5.000	4,9%	5,6%	5,4%	5,4%	5,3%
€ 5.000 - € 10.000	8,8%	8,6%	10,5%	9,5%	9,4%
€ 10.000 - € 25.000	16,8%	17,8%	14,0%	14,6%	15,9%
€ 25.000 - € 50.000	13,2%	17,8%	17,1%	15,1%	15,7%
€ 50.000 - € 100.000	9,1%	10,6%	13,2%	11,9%	11,2%
Meer dan € 100.000	10,9%	9,0%	9,8%	13,1%	10,7%
Weet niet/wil ik niet zeggen	25,1%	22,7%	21,8%	22,9%	23,2%
Huishouden spaart voor verduurzaming					
	15,8%	17,5%	17,4%	17,3%	16,9%

Tabel 16 (vervolg). Financiële situatie van het huishouden, naar conditie (n = 2.256)

	Conditie 20% einde	Conditie 20% begin	Conditie 10%-10%	Conditie iedere maand	Totaal
Huishouden spaart voor andere spaardoelen	40,5%	45,7%	44,1%	42,4%	43,1%
Attitude tov lenen					
Gemiddelde	1,91	2,01	1,99	1,98	1,97
Standaarddeviatie	1,11	1,16	1,14	1,15	1,14

Tabel 17. Houding ten opzichte van verduurzaming, naar conditie (n = 2.256)

	Conditie 20% einde	Conditie 20% begin	Conditie 10%-10%	Conditie iedere maand	Totaal
Mate waarin al verduurzamingsmaatregelen zijn genomen					
Geen maatregelen genomen	6,4%	5,9%	6,4%	5,4%	6,0%
Paar maatregelen genomen	17,8%	17,8%	15,2%	19,3%	17,5%
Aantal maatregelen genomen	51,9%	49,9%	55,2%	52,6%	52,4%
Veel maatregelen genomen	22,2%	24,7%	20,9%	21,9%	22,4%
Alle maatregelen genomen	1,8%	1,6%	2,4%	0,7%	1,6%
Attitude tov verduurzaming					
Gemiddelde	5,41	5,50	5,53	5,49	5,48
Standaarddeviatie	1,36	1,27	1,27	1,29	1,30

Bijlage 3 | Gekozen verbeteroptie

We hebben deelnemers gevraagd zich voor te stellen dat ze een bepaalde verbeteroptie (spouwmuurisolatie; zonnepanelen; vloerisolatie; dakisolatie; HR++ glas) zouden doorvoeren in hun huis.

Deelnemers werd eerst gevraagd welke verbeteropties al aanwezig waren in hun woning en kozen daarna de verbeteroptie die het meest relevant was om hun huis (verder) te verduurzamen.

Tabel 18. Aanwezige verbeteropties en gekozen verbeteroptie (n = 2.256)

	Conditie 20% einde	Conditie 20% begin	Conditie 10%-10%	Conditie iedere maand	Totaal
Verbeteroptie al aanwezig					
Spouwmuurisolatie	46,7%	47,9%	47,0%	47,4%	47,2%
Zonnepanelen	35,1%	37,3%	34,3%	39,2%	36,4%
Vloerisolatie	35,7%	38,0%	35,9%	35,3%	36,2%
Dakisolatie	52,4%	54,7%	52,1%	49,1%	52,1%
HR++ glas	54,5%	54,3%	52,5%	51,5%	53,1%
Aantal verbeteropties al aanwezig					
0	10,0%	9,6%	9,6%	9,7%	9,7%
1	19,2%	17,5%	21,1%	22,1%	19,9%
2	26,6%	25,3%	25,8%	24,2%	25,5%
3	25,1%	26,2%	25,4%	24,3%	25,3%
4	19,1%	21,5%	18,1%	19,7%	19,6%
Gekozen verbeteroptie					
Spouwmuurisolatie	21,0%	18,6%	21,5%	20,1%	20,3%
Zonnepanelen	27,7%	27,6%	27,5%	25,3%	27,0%
Vloerisolatie	21,5%	20,7%	20,0%	21,0%	20,8%
Dakisolatie	14,0%	14,1%	13,8%	16,0%	14,5%
HR++ glas	15,7%	19,1%	17,3%	17,7%	17,4%

Bijlage 4 | Regressieanalyses

Spaarbonus Woningverduurzaming

We hebben gewerkt met drie regressiemodellen, waarbij we Model 1 gebruiken om specifiek te kijken naar de invloed van de conditie.

In Model 2 hebben we inkomen, leeftijd, opleidingsniveau en spaargeld toegevoegd.

In Model 3 zijn daar mate van rondkomen, in hoeverre mensen naast verduurzaming nog andere spaardoelen hebben, hoeveel verduurzamingsmaatregelen al zijn genomen in het huis en de houding ten opzichte van verduurzaming aan toegevoegd. De uitkomsten van dit meest uitgebreide model zijn beschreven in de resultatensectie. In Model 2 en 3 zijn respondenten die hun inkomen (n=306) en/of opleiding (n=5) niet willen zeggen/niet weten, niet meegenomen.

Bovendien hebben we in alle regressiemodellen meegenomen welke verbeteroptie deelnemers hebben gekozen. Op deze manier controleren we voor de mogelijke invloed van de verschillende informatie die deelnemers hebben ontvangen omtrent de verbeteropties.

Tabel 19. Lineaire regressie met aantrekkelijkheid van de Spaarbonus als afhankelijke variabele

	Model 1 (n=2.256)		Model 2 (n=1.949)		Model 3 (n=1.949)		Zero-order correlation
	B	p	B	p	B	p	r
Inkomen			-0,04	,034	-0,02	,285	-,02
Leeftijd			-0,03	<,001	-0,02	<,001	-,21
Opleidingsniveau (ref = laag)							
Midden			-0,10	,412	-0,09	0,458	,01
Hoog			-0,10	,402	-0,12	0,303	-,02
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)							
€ 5.000 - € 25.000			0,27	,033	0,41	<,001	,10
€ 25.000 of meer			-0,04	,769	0,25	,075	-,09
Weet niet/ wil ik niet zeggen			0,01	,966	0,22	,155	-,02
Rondkomen					-0,20	,001	-,11
Andere spaardoelen					-0,36	<,001	-,16
Maatregelen genomen					-0,17	,001	-,09
Houding verduurzaming					0,15	<,001	,09

Tabel 19 (vervolg). Lineaire regressie met aantrekkelijkheid van de Spaarbonus als afhankelijke variabele

	Model 1 (n=2.256)		Model 2 (n=1.949)		Model 3 (n=1.949)		Zero-order correlation
	B	p	B	p	B	p	r
Conditie (ref = 10%-10%)							
20% einde	-0,34	,001	-0,43	<,001	-0,39	<,001	-,07
20% begin	-0,26	,017	-0,26	,022	-0,26	,022	-,02
Iedere maand	-0,17	,106	-0,19	,088	-0,18	,102	,01
Gekozen verbeteroptie (ref = zonnepanelen)							
Spouwmuurisolatie	0,28	,011	0,27	,020	,26	,028	,09
Vloerisolatie	-0,15	,158	-0,08	,471	-0,08	,515	-,04
Dakisolatie	0,03	,827	0,06	,622	0,04	,747	,00
HR++ glas	-0,18	,115	-0,04	,727	-0,05	,695	-,04

Tabel 20. Lineaire regressie met waarschijnlijkheid van de Spaarbonus als afhankelijke variabele

	Model 1 (n=2.256)		Model 2 (n=1.949)		Model 3 (n=1.949)		Zero-order correlation
	B	p	B	p	B	p	r
Inkomen			-0,02	,237	0,01	,717	-,03
Leeftijd			-0,02	<,001	-0,01	<,001	-,14
Opleidingsniveau (ref = laag)							
Midden			-0,12	,322	-0,10	,372	,01
Hoog			-0,13	,270	-0,14	,233	-,03
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)							
€ 5.000 - € 25.000			0,09	,503	0,26	,045	,09
€ 25.000 of meer			-0,27	,034	0,06	,665	-,10
Weet niet/ wil ik niet zeggen			-0,22	,135	0,02	,917	-,03
Rondkomen					-0,24	<,001	-,14
Andere spaardoelen					-0,25	,002	-,12
Maatregelen genomen					-0,24	<,001	-,12
Houding verduurzaming					0,10	,001	,04

Tabel 20 (vervolg). Lineaire regressie met waarschijnlijkheid van de Spaarbonus als afhankelijke variabele

	Model 1 (n=2.256)		Model 2 (n=1.949)		Model 3 (n=1.949)		Zero-order correlation
	B	p	B	p	B	p	r
Conditie (ref = 10%-10%)							
20% einde	-0,30	,004	-0,46	<,001	-0,42	<,001	-,06
20% begin	-0,21	,049	-0,29	,010	-0,29	,010	-,02
Iedere maand	-0,15	,149	-0,25	,028	-0,24	,031	,00
Gekozen verbeteroptie (ref = zonnepanelen)							
Spouwmuurisolatie	0,17	,116	0,19	,101	0,16	,165	,07
Vloerisolatie	-0,17	,112	-0,14	,221	-0,13	,261	-,05
Dakisolatie	-0,02	,889	-0,01	,957	-0,03	,828	-,00
HR++ glas	-0,05	,635	-0,00	,983	-0,01	,936	-,02

Energiebesparlening

We hebben gewerkt met twee regressiemodellen. Respondenten die hun inkomen (n=306) en/of opleiding (n=5) niet willen zeggen/niet weten, zijn niet meegenomen.

In Model 1 hebben we inkomen, leeftijd, opleidingsniveau en spaargeld toegevoegd.

In Model 2 zijn daar mate van rondkomen, in hoeverre mensen naast verduurzaming nog andere spaardoelen hebben, hoeveel verduurzamingsmaatregelen al zijn genomen in het huis en de houding ten opzichte van verduurzaming aan toegevoegd. De uitkomsten van dit meest uitgebreide model zijn beschreven in de resultatensectie.

Bovendien hebben we in alle regressiemodellen meegenomen in welke conditie deelnemers zaten in het experiment m.b.t. de spaarbonus en welke verbeteroptie ze hebben gekozen. Op deze manier controleren we voor de mogelijke invloed van de verschillende informatie die deelnemers hebben ontvangen omtrent de spaarbonus en de verbeteropties.

Tabel 21. Lineaire regressie met aantrekkelijkheid van de Energiebesparlening als afhankelijke variabele (n = 1.949)

	Model 1		Model 2		Zero-order correlation
	B	p	B	p	r
Inkomen	0,03	,122	0,04	,025	-,03
Leeftijd	0,01	,162	0,01	,008	-,01

Tabel 21 (vervolg). Lineaire regressie met aantrekkelijkheid van de Energiebesparing als afhankelijke variabele

	Model 1		Model 2		Zero-order correlation
	B	p	B	p	r
Opleidingsniveau (ref = laag)					
Midden	0,00	,999	0,01	,960	,04
Hoog	-0,09	,426	-0,13	,262	-,06
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)					
€ 5.000 - € 25.000	-0,29	,022	-0,14	,281	,09
€ 25.000 of meer	-0,86	<,001	-0,57	<,001	-,15
Weet niet/wil ik niet zeggen	-0,68	<,001	-0,44	,004	-,03
Rondkomen					
			-0,21	<,001	-,15
Andere spaardoelen					
			-0,22	,006	-,09
Maatregelen genomen					
			-0,16	,001	-,06
Houding verduurzaming					
			0,23	<,001	,14
Conditie (ref = 10%-10%)					
20% einde	-0,27	,013	-0,22	,036	-,03
20% begin	-0,16	,144	-0,15	,159	-,00
Iedere maand	-0,18	,112	-0,17	,119	-,01
Gekozen verbeteroptie (ref = zonnepanelen)					
Spouwuurisolatie	0,07	,574	0,03	,766	,05
Vloerisolatie	-0,26	,021	-0,26	,022	-,06
Dakisolatie	-0,09	,495	-0,12	,337	,00
HR++ glas	-0,15	,204	-0,17	,153	-,03

Tabel 22. Lineaire regressie met waarschijnlijkheid van de Energiebesparing als afhankelijke variabele (n = 1.949)

	Model 1		Model 2		Zero-order correlation
	B	p	B	p	r
Inkomen	0,03	,041	0,06	,001	-,04
Leeftijd	0,01	,092	0,01	,006	-,01
Opleidingsniveau (ref = laag)					
Midden	0,02	,844	0,03	,802	,05
Hoog	-0,10	,390	-0,12	,271	-,07

Tabel 22 (vervolg). Lineaire regressie met waarschijnlijkheid van de Energiebesparing als afhankelijke variabele

	Model 1		Model 2		Zero-order correlation
	B	p	B	p	r
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)					
€ 5.000 - € 25.000	-0,43	<,001	-0,25	,042	,09
€ 25.000 of meer	-1,07	<,001	-0,75	<,001	-,18
Weet niet/wil ik niet zeggen	-0,74	<,001	-0,48	,001	-,02
Rondkomen					
			-0,25	<,001	-,18
Andere spaardoelen					
			-0,12	,129	-,06
Maatregelen genomen					
			-0,17	<,001	-,08
Houding verduurzaming					
			0,18	<,001	,10
Conditie (ref = 10%-10%)					
20% einde	-0,31	,004	-0,27	,011	-,04
20% begin	-0,17	,118	-0,16	,133	,00
Iedere maand	-0,18	,098	-0,17	,103	-,01
Gekozen verbeteroptie (ref = zonnepanelen)					
Spouwmuurisolatie	-0,04	,721	-0,08	,499	,02
Vloerisolatie	-0,22	,044	-0,21	,048	-,04
Dakisolatie	-0,10	,393	-0,13	,269	,00
HR++ glas	-0,10	,393	-0,12	,306	-,02

Hypotheek verhogen

We hebben gewerkt met twee regressiemodellen. Respondenten die hun inkomen (n=306) en/of opleiding (n=5) niet willen zeggen/niet weten, zijn niet meegenomen.

In Model 1 hebben we inkomen, leeftijd, opleidingsniveau en spaargeld toegevoegd.

In Model 2 zijn daar mate van rondkomen, in hoeverre mensen naast verduurzaming nog andere spaardoelen hebben, hoeveel verduurzamingsmaatregelen al zijn genomen in het huis en de houding ten opzichte van verduurzaming aan toegevoegd. De uitkomsten van dit meest uitgebreide model zijn beschreven in de resultatensectie.

Bovendien hebben we in alle regressiemodellen meegenomen in welke conditie deelnemers zaten in het experiment m.b.t. de spaarbonus en welke verbeteroptie ze hebben gekozen. Op deze manier controleren we voor de mogelijke invloed van de verschillende informatie die deelnemers hebben ontvangen omtrent de spaarbonus en de verbeteropties.

Tabel 23. Lineaire regressie met aantrekkelijkheid van het verhogen van de hypotheek als afhankelijke variabele (n = 1.949)

	Model 1		Model 2		Zero-order correlation
	B	p	B	p	r
Inkomen	0,07	<,001	0,08	<,001	,06
Leeftijd	-0,01	<,001	-0,01	,003	-,15
Opleidingsniveau (ref = laag)					
Midden	0,15	,228	0,15	,206	,05
Hoog	0,03	,802	0,01	,928	-,02
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)					
€ 5.000 - € 25.000	-0,48	<,001	-0,36	,007	,09
€ 25.000 of meer	-1,11	<,001	-0,88	<,001	-,16
Weet niet/wil ik niet zeggen	-0,91	<,001	-0,73	<,001	-,05
Rondkomen					
			-0,17	,005	-,06
Andere spaardoelen					
			-0,20	,017	-,05
Maatregelen genomen					
			-0,14	,007	-,06
Houding verduurzaming					
			0,14	<,001	0,09
Conditie (ref = 10%-10%)					
20% einde	-0,24	,030	-0,21	,060	-,03
20% begin	-0,16	,168	-0,15	,178	-,01
Iedere maand	-0,12	,288	-0,12	,310	-,00
Gekozen verbeteroptie (ref = zonnepanelen)					
Spouwmuurisolatie	-0,31	,010	-0,33	,006	-,03
Vloerisolatie	-0,31	,009	-0,30	,010	-,05
Dakisolatie	-0,14	,280	-0,16	,212	-,00
HR++ glas	0,06	,618	0,05	,664	,03

Tabel 24. Lineaire regressie met waarschijnlijkheid van het verhogen van de hypotheek als afhankelijke variabele (n = 1.949)

	Model 1		Model 2		Zero-order correlation
	B	p	B	p	r
Inkomen	0,05	,001	0,07	<,001	,03
Leeftijd	-0,01	,002	-0,01	,045	-,12
Opleidingsniveau (ref = laag)					
Midden	0,07	,512	0,08	,482	,06
Hoog	-0,09	,392	-0,11	,321	-,05
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)					
€ 5.000 - € 25.000	-0,63	<,001	-0,50	<,001	,06
€ 25.000 of meer	-1,11	<,001	-0,89	<,001	-,16
Weet niet/wil ik niet zeggen	-0,87	<,001	-0,69	<,001	-,03
Rondkomen					
			-0,16	,005	-,14
Andere spaardoelen					
			-0,13	,097	-,09
Maatregelen genomen					
			-0,20	<,001	-,10
Houding verduurzaming					
			0,13	<,001	,07
Conditie (ref = 10%-10%)					
20% einde	-0,28	,007	-0,25	,014	-,03
20% begin	-0,24	,025	-0,23	,028	-,02
Iedere maand	-0,23	,027	-0,23	,028	-,02
Gekozen verbeteroptie (ref = zonnepanelen)					
Spouwmuurisolatie	-0,33	,003	-0,36	,001	-,04
Vloerisolatie	-0,29	,006	-0,28	,008	-,05
Dakisolatie	-0,17	,157	-0,19	,108	-,01
HR++ glas	0,15	,206	0,14	,236	,05

Huidig spaargeld

We hebben gewerkt met twee regressiemodellen. Respondenten die hun inkomen (n=306) en/of opleiding (n=5) niet willen zeggen/niet weten, zijn niet meegenomen.

In Model 1 hebben we inkomen, leeftijd, opleidingsniveau en spaargeld toegevoegd.

In Model 2 zijn daar mate van rondkomen, in hoeverre mensen naast verduurzaming nog andere spaardoelen hebben, hoeveel verduurzamingsmaatregelen al zijn genomen in het huis en de houding ten

opzichte van verduurzaming aan toegevoegd. De uitkomsten van dit meest uitgebreide model zijn beschreven in de resultatensectie.

Bovendien hebben we in alle regressiemodellen meegenomen in welke conditie deelnemers zaten in het experiment m.b.t. de spaarbonus en welke verbeteroptie ze hebben gekozen. Op deze manier controleren we voor de mogelijke invloed van de verschillende informatie die deelnemers hebben ontvangen omtrent de spaarbonus en de verbeteropties.

Tabel 25. Lineaire regressie met aantrekkelijkheid van het gebruiken van huidig spaargeld als afhankelijke variabele (n = 1.949)

	Model 1		Model 2		Zero-order correlation
	B	p	B	p	r
Inkomen	0,01	,418	-0,04	,053	,16
Leeftijd	-0,01	<,001	-0,02	<,001	-,05
Opleidingsniveau (ref = laag)					
Midden	0,03	,781	0,01	,905	-,09
Hoog	0,25	,036	0,22	,065	,15
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)					
€ 5.000 - € 25.000	0,98	<,001	0,81	<,001	-,08
€ 25.000 of meer	1,89	<,001	1,54	<,001	,29
Weet niet/wil ik niet zeggen	1,13	<,001	0,96	<,001	-,03
Rondkomen					
			0,34	<,001	,30
Andere spaardoelen					
			0,15	,083	,04
Maatregelen genomen					
			-0,11	,038	,05
Houding verduurzaming					
			0,25	<,001	,18
Conditie (ref = 10%-10%)					
20% einde	0,10	,379	0,09	,409	-,00
20% begin	0,05	,646	0,07	,540	-,00
Iedere maand	0,04	,748	0,03	,824	,01
Gekozen verbeteroptie (ref = zonnepanelen)					
Spouwmuurisolatie	0,11	,361	0,06	,606	,02
Vloerisolatie	0,01	,908	0,01	,905	-,00
Dakisolatie	0,16	,234	0,13	,304	,01
HR++ glas	-0,11	,368	-0,12	,330	-,01

Tabel 26. Lineaire regressie met waarschijnlijkheid van het gebruiken van huidig spaargeld als afhankelijke variabele (n = 1.949)

	Model 1		Model 2		Zero-order correlation
	B	p	B	p	r
Inkomen	0,03	,105	-0,02	,291	,18
Leeftijd	-0,02	<,001	-0,02	<,001	-,05
Opleidingsniveau (ref = laag)					
Midden	0,05	,721	0,03	,833	-,08
Hoog	0,21	,116	0,18	,173	,14
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)					
€ 5.000 - € 25.000	1,14	<,001	0,97	<,001	-,08
€ 25.000 of meer	2,12	<,001	1,76	<,001	,29
Weet niet/wil ik niet zeggen	1,39	<,001	1,21	<,001	-,02
Rondkomen					
			0,38	<,001	,31
Andere spaardoelen					
			0,11	,224	,03
Maatregelen genomen					
			-0,19	,001	,02
Houding verduurzaming					
			0,25	<,001	,16
Conditie (ref = 10%-10%)					
20% einde	0,18	,150	0,17	,165	,00
20% begin	0,08	,544	0,09	,447	-,01
Iedere maand	0,21	,107	0,19	,121	,03
Gekozen verbeteroptie (ref = zonnepanelen)					
Spouwmuurisolatie	0,13	,310	0,07	,575	,01
Vloerisolatie	0,16	,222	0,16	,199	,02
Dakisolatie	0,23	,109	0,21	,145	,02
HR++ glas	-0,08	,542	-0,09	,515	-,02

Van plan om te gaan sparen voor verduurzaming

23,4% van de deelnemers is van plan te gaan sparen om de maatregelen te financieren. De volgende tabel geeft de logistische regressieanalyse weer met het plan om te gaan sparen als afhankelijke variabele.

Tabel 27. Logistische regressie of deelnemers hebben aangegeven voor de verduurzaming in hun huis te gaan sparen als afhankelijke variabele (n = 1.242)

	B	p	Zero-order correlation
Inkomen	-0,07	,055	-,06
Leeftijd	-0,04	<,001	-,22
Opleidingsniveau (ref = laag)			
Midden	0,35	,175	,05
Hoog	0,32	,205	-,02
Spaargeld (ref = minder dan € 5.000)			
€ 5.000 - € 25.000	-0,07	,74	,13
€ 25.000 of meer	-0,95	<,001	-,19
Weet niet/wil ik niet zeggen	-0,68	<,001	-,04
Rondkomen	-0,07	,564	-,15
Maatregelen genomen	-0,06	,591	-,03
Houding verduurzaming	0,18	,023	,07

Kenniscentrum
Psychologie en Economisch Gedrag

Auteurs: Minou van der Werf, Gert-Jan Lelieveld & Wilco van Dijk

Datum: maart 2021